

Tomáš Vaněk: Popiska nástěnky: particip č.173

negalerie Bílý nástěnka

12. 11. → 20. 12. 2013

galerie Školská 28, asociace Mlok

„Na stěnu dám obraz. Pak zapomenu, že je tady nějaká stěna. . . . Už ani nevím, že mám v bytě stěny, že kdyby tu stěny nebyly, nebyl by tu ani byt. Stěna už není vymezením a definováním místa kde žiji, něčím, co mne od jiných míst, kde žijí jiní lidé odděluje. Není ničím jiným, než podkladem pro obraz. Zapomněl jsem i na obraz, už se na něho nedívám, vlastně ani nevím, jak se na něho mám dívat. Dal jsem obraz na stěnu, abych mohl zapomenout, že tam je nějaká stěna, ale protože jsem zapomněl na stěnu, zapomněl jsem také na obraz.

Georges Perec, Druhy prostorů (Espèces d'espaces, 1974)

Georges Perec uměl vyprávět celý příběh, celou novelu z přesného popisování jediného předmětu, jednoho domu, jednoho prostoru, jednoho slova. Tomáš Vaněk se ve dvou posledních participech (chodba Školské 28 – bílý nástěnka a NOD mini v Dlouhé ulici 33) věnuje čemusi, co nazývá kvótování stěny. Konkrétní architektonický prostor používá jako trojrozměrnou projekční grafickou plotnu, matici, partituru toho, co právě teď vidí, vnímá, pociťuje celým tělem, všemi smysly.

Na počátku byla holá bílá zaprášená stěna, na jedné straně vrata, na druhé výhled do dvora, pod nohama špinavá podlaha, nahoře strop, umělé, denní a měsíční světlo, průvan, vůně oběda linoucí se z otevřeného okna, hluk z ulice. Jednou se ze stěny vyčlenila plocha nástěnky, právě proti vchodu do místností, kam dočasně umísťují různé předměty vyrobené pro vidění, které občas jedni návštěvníci usilovně, druzí bezmyšlenkovitě pozorují. Na chodbě přece není nic pozoruhodného: slouží jen k tomu, aby se skrze ní mohlo dojít odtud sem, nebo odsud tam. Případně můžeme v chodbě nečinně postávat a nudit se: není tam nic.

Stěna chodby, na které visí „bílý nástěnka“, vymezený svým tvarem s jemně vystupujícím povrchem, není ale zdaleka tak prázdná, nudná a neutrální, jak se na první pohled a pohmat může zdát. Pokud jí nějaký okamžik věnujete pozornost, všimnete si, že nejde vlastně o nějakou hloupou nástěnku, nebo obyčejnou stěnu, ale o palimpsest: má vnitřní geografii, patos, jednotlivosti, kontrapunkt, nerovnosti, stíny, vrásky, stopy a šrámy z včerejška. Vidíme obrisy funkčních a nefunkčních, vnořených a vyčnívajících předmětů, pozitivní a negativní kvocienty, triangulační body a linie, masky. Podobné znaky pro zkoumavého prospektora - stěnoměřiče slouží jako kůže, krajina, jako příležitost k mapování seismografie prostoru, vlastní mysli a psychogeografie těla. „Nástěnka“ je v češtině obvykle ženského rodu a povolání zeměměřič se jí může proto lehce dotýkat, opisovat a popisovat se střídmou cudností, přesností zaměřovače a s empatií dítěte, které ji vidí poprvé. Jen náhodou jde tentokrát o popis nástěnky mužského rodu..

Miloš Vojtěchovský